

Naujienlaiškis apie Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programą Nr. 9

LIETUVOS IR ŠVEICARIJOS
BENDRADARBIAVIMO PROGRAMA

Kalbotyros tiltai sujungė Vilnių ir Ciurichą

Nuo 2016 m. sausio mėn. Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Baltistikos katedros slenkstį vis dažniau mina Ciuricho universiteto Lyginamosios kalbotyros instituto mokslininkai. Bendras projektas „Baltų kalbų morfosintaksė erdvės ir laiko aspektu“ ne tik sujungė abi šalis bendriems tyrimams, bet ir sustiprino jau anksčiau užsimezgsių partnerystę.

„Bendradarbiavimas prasidėjo anksčiau, tiltai tarp Vilniaus ir Ciuricho buvo nutiesti dar prieš pradėdant įgyvendinti projektą. Projekto vadovas docentas Miguelis Villanueva Svenssonas, kurio pagrindinė tyrimų kryptis yra baltistika, pažinojo projekto partnerį profesorių Paulą Widmerį iš Ciuricho universiteto, mūsų katedroje taip pat buvo lankęsis ir šio universiteto doktorantas Florianas Sommeris, kurio rengiama disertacija yra tiesiogiai susijusi su baltų kalbomis. Taigi turimi ryšiai, bendros tyrimų kryptys ir paskatino kurti projektą, plėtoti tyrimus bei dalytis įžvalgomis“, – sako viena projekto

Projekto vykdytojų nuotr.

Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programos finansavimas skirtas 5 paramos sritims:

perinatologinės ir neonatologinės sveikatos priežiūros gerinimas

27 ligoninės

energiją tausojančių technologijų diegimas ligoninėse, įskaitant šildymo ir vandens tiekimo, vėdinimo ir kondicionavimo sistemų modernizavimą

24 ligoninės

fundamentaliųjų mokslinių tyrimų plėtra

11 mokslinių projektų,
9 institucijų partnerystės projektai,
Stipendijų fondas

parama Lietuvos NVO iniciatyvoms, stiprinant bendruomenių organizacijas ir jų bendradarbiavimą su vietos savivaldos institucijomis

97 paprojektoriai

teismų sistemos modernizavimas

1 projektas

Projekto vykdytojų nuotr.

dalyvių, Baltistikos katedros vedėja profesorė Daiva Sinkevičiūtė.

Kalbotyros specialistus sujungęs projektas finansuotas Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programos lėšomis, jo veikloms vykdyti buvo skirti 120.687,53 eurai.

„Per devynis mėnesius rengėme bendrus

seminarus ir paskaitas, vyko stažuotės bei trumpalaikiai vizitai. Ko gero, tiksliausia būtų pasakyti, kad siekėme plėtoti dialogą tarp skirtingų metodologijų – arealinės lingvistikos, kalbų tipologijos, istorinės kalbotyros – ir taip iš skirtingų taškų pažvelgti į mums visiems bendrą tyrimo objektą – pačią kalbą“, – projekto tikslus atskleidžia profesorė.

Pasak jos, tokio projekto poreikis kilo dar ir dėl to, kad nemaža dalis baltų kalbos tyrėjų nėra gerai susipažinę su tokiomis kalbotyros sritimis kaip arealinė (geografinė) lingvistika ar šiuolaikinė indoeuropeistika ir todėl ne visi baltistiniai tyrimai, vykdomi Lietuvoje, yra pakankamai aukšto lygio.

„Tyrimų metodologijos prasme dalis tyrėjų yra gan inertiški, vadovaujasi tuo, kas nusistovėję. Tai – tradicija, kuriai labiau būdingas duomenų, faktų rinkimas ir labai konkrečių skaičių pateikimas. Štai duomenų interpretavimo, klausimo, ką tie skaičiai reiškia, ką jie duoda platesniu kontekstu, šį kartą ir siekėme. Ir tam reikalingos kitokios, šviežios teorijos bei metodologijos. Rengdami bendrus seminarus ir vizitus ne tik aiškinomės, kuo gyvena ir kaip dirba mūsų kolegos, bet ir kėlėme kvalifikaciją, remdamiesi jų patirtimi planuojame kreipti ir savo tyrimus“, – sako D. Sinkevičiūtė.

Viena projekto veiklų – balandžio mėnesį Baltistikos katedroje surengtas dviejų dienų seminaras tema „Istoriniai ir tipologiniai baltų kalbų morfosintaksės tyrimo metodai“. Jame pranešimus skaitė svečiai iš Ciuricho universiteto prof. dr. Paulas Widmeris, doc. dr. Michielis de Vaan, dokt. Florianas Sommeris ir Vilniaus universiteto

tyrėjai prof. habil. dr. Bonifacas Stundžia, prof. dr. Axelis Holvoet, doc. dr. Miguelis Villanueva Svensson, prof. dr. Daiva Sinkevičiūtė, doc. dr. Jurgis Pakerys, dr. Vytautas Rinkevičius.

Baigiamasis seminaras „Kalbų kontaktai ir kalbų kitimai Baltijos šalyse ir Šveicarijoje“, kurio metu bus ne tik apibendrinti projekto rezultatai, bet ir išgrynintos tolesnio bendradarbiavimo gairės, rugsėjo mėnesį įvyks Ciuriche. Į renginį vyks visi penki projekto dalyviai iš Vilniaus universiteto.

„Baltų regionas yra nepaprastai įdomus kalbų raidos, kalbinių kontaktų tyrimams ir tik nedaugelis indoeuropiečių kalbotyros arba arealinės lingvistikos atstovų turi pakankamas baltų kalbų žinias. Mūsų projekto dalyvis doktorantas Florianas Sommeris – vienas iš tų retesnių atvejų. Tad mes siekiame kolegas iš Ciuricho supažindinti ne tik su baltų kalbotyros mokslo rezultatais, bet ir pačiomis kalbomis“, – besibaigiančio projekto rezultatais džiaugėsi Baltistikos katedros vedėja.

2006.02.27

Europos Komisija ir Šveicarijos Konfederacija pasirašė Susitarimo memorandumą.

2007.12.20

Tarp Lietuvos Respublikos ir Šveicarijos Konfederacijos pasirašytas dvišalis Pagrindų susitarimas, kuriuo sukuriamas Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programa.

2017.06.14

Visos paramos sutartys pagal Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programą jau pasirašytos, lėšos skirtos Lietuvai pagal Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programą turi būti panaudotos iki 2017 m. birželio 14 d.

Pagalbos ranka sergantiesiems vėžiu – psichologinės konsultacijos internetu

„Shutterstock“ nuotr.

Lietuvoje per 100 tūkst. žmonių serga onkologinėmis ligomis, t. y. vėžiu serga apie 3 proc. mūsų šalies gyventojų. Nacionalinio vėžio instituto (NVI) duomenimis, prieš dešimtmetį Lietuvoje tokia diagnozė buvo nustatyta apie 70 tūkstančių žmonių.

Statistika nedžiugina, tačiau specialistai pastebi, kad didžiąjai daliai sergančiųjų būtinas ne tik tinkamas gydymas, bet ir profesionali psichologinė pagalba. Todėl NVI onkopsichologės medicinos mokslų daktarė Giedrė Bulotienė ir socialinių mokslų doktorantė Sandra Birbilaitė, bendradarbiaudamos su Šveicarijos mokslininkais, kuria psichologinės pagalbos internetu programą ir atlieka bandomąjį šios programos veikimo tyrimą.

„Akivaizdu, kad bet kokios onkologinės ligos diagnozė ir ligos gydymas – didelis išbandymas sergantiesiems ir jų artimiesiems. Skaičiuojama, kad daugiau kaip pusė pacientų išgyvena vidutinio ir aukšto lygio distresą – tai kenksmingas, trikdamasis veiklą stresas, kuris

gali turėti ilgalaikių neigiamų pasekmių onkologinių pacientų išgyvenamumui, gydymo efektyvumui. Paprastai tariant, tokiems žmonėms psichologinė parama ir pagalba yra, tiesiogine to žodžio prasme, gyvybiškai svarbi“, – aiškina S. Birbilaitė.

Tačiau Lietuvoje profesionali onkopsichologinė pagalba vis dar yra menkai prieinama didžiuosiuose miestuose, o mažesniuose miesteliuose, kaimo vietovėse jos apskritai nėra.

„Net ir pagrindinėse Lietuvos vėžio gydymo įstaigose onkopsichologų trūksta, kai kuriose jų iš viso nėra, todėl tik nedidelė dalis pacientų gali gauti jiems reikalingą psichologinę pagalbą. O štai internetu galima pasiekti tuos, kurie gyvena kaime, guli ligoninėje, sunkiai vaikšto ar tiesiog neturi pakankamai lėšų psichologo konsultacijoms“, – motyvaciją sukurti tokią programą atskleidė tyrėja.

Pasak jos, nors nuotolinės terapijos svarba ir veiksmingumas daugeliui gali būti intuityviai nujaučiami, tačiau norint ją taikyti vien intui-

jos nepakanka – reikia aiškios mokslinės metodologijos ir veiksmingumo įrodymų. Štai čia į pagalbą Lietuvos tyrėjoms atėjo Šveicarijos Berno universiteto mokslininkai bei skiriamos Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programos lėšos.

„Pažintis ir bendradarbiavimas su Berno universitetu prasidėjo dar 2011 metais Tarptautinės psichoterapijos mokslinių tyrimų draugijos konferencijos metu. Tuomet NVI onkopsichologė medicinos mokslų daktarė Giedrė Bulotienė dalyvavo sesijoje, kurioje Berno universiteto profesorius Tomas Bergeris (Thom Berger) pristatė savo tyrimą apie psichologinę pagalbą internetu. Po konferencijos užsimezgė diskusija, kurios metu kilo idėja psichologinę pagalbą internetu pritaikyti vėžiu sergantiems pacientams“, – pasakoja jaunoji tyrėja.

2016 metais pradėtas įgyvendinti dviejų institucijų – NVI ir Berno universiteto – partnerystės projektas „Psichologinės terapijos internetu onkologiniams pacientams efektyvumo tyrimas“, kuriam buvo skirtas 84 988,53 euro finansavimas iš Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programos „Moksliniai tyrimai ir plėtra“.

„Berno universiteto mokslininkai profesoriai Tomas Bergeris ir Fransas Kasparas (Franz Caspar) yra neabejotini lyderiai Europoje internetinių psichologinės terapijos programų kūrimo srityje. Ir mūsų pasiūlyta idėja – pritaikyti psichologinę terapiją internetu konkrečiai vėžiu sergantiems pacientams – sudomino kolegas iš Šveicarijos bei tapo mokslinio bendradarbiavimo, kurį planuojame tęsti ir pasibaigus projektui, pagrindu“, – apie bendradarbiavimo pradžią pasakoja S. Birbilaitė.

Berno universiteto profesorius T. Bergeris su kolegomis psichologinės terapijos internetu programą yra pritaikęs bei tarptautinius mokslinius tyrimus šioje srityje atlikęs su asmenimis, sergančiais depresija, išgyvenančiais stresą ir turinčiais socialinės fobijos, generalizuoto nerimo, panikos ir miego sutrikimų, nevaisingumo, tarpasmeninių santykių poroje ir kitų problemų. Lietuvos mokslininkų kuriama programa išsiskiria ne tik turiniu, bet ir tuo, kad pacientas, dalyvaudamas programoje, turės galimybę gauti realias psichologo konsultacijas.

„Programa paremta kognityvinės elgesio terapijos modeliu, drauge integruojant ir kitų mokyklų mokslškai pagrįstus terapinius metodus. Prisijungusieji prie šios programos pagal poreikį galės bendrauti su psichologu, kuris padės rasti atsakymus į dažnai sergančiajam vėžiu kylančius klausimus: kaip man priimti fizinius pasikeitimus ir savo pasikeitusį kūną, kaip tvarkytis su užplūstančiomis emocijomis, kaip bendrauti su aplinkiniais susirgus, ar mano gyvenimas gali būti prasmingas sergant vėžiu“, – pasakoja S. Birbilaitė.

Tyrėjos teigimu, projektas vyksta sklandžiai ir artėja prie pabaigos, bet sukurtos programos efektyvumui įvertinti reikės dar poros metų: „Šiuo metu sukurta programa testuojama su nedideliu pacientų skaičiumi. Tolesnis išsamus tyrimas atsakytų į klausimą, ar programa yra veiksminga, ar ji mažina onkologinių pacientų distresą ir ar terapeuto dalyvavimas didina programos efektyvumą. Tad bendradarbiavimą su Šveicarijos mokslininkais tęsime ir toliau“, – ateities planais dalijosi mokslininkė.

Šeimoms, gyvenančioms per atstumą, irgi reikalinga pagalba

VšĮ „GEBU“ nuotr.

Lietuvos ekonominė padėtis lenkia daugelį Rytų Europos šalių, tačiau pagal emigracijos lygį esame tarp pirmaujančiųjų. Kas antras emigrantas turi vaikų, tačiau tik pusė iš jų išvyksta kartu su vaikais, o tai sukelia rimtas socialines problemas.

Viešoji įstaiga „GEBU“, įgyvendindama Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programos Nevyriausybinių organizacijų subsidijų schemos paprojektą „Atotolio šeimų centro steigimas ir veiklos plėtra“, įsteigė psichologinės pagalbos centrą, kuris sujungė kompleksiškas prevencijos

ir pagalbos paslaugas šeimoms, dėl susiklosčiusių gyvenimo aplinkybių priverstoms gyventi atskirai.

„Įgyvendindami paprojektą susidūrėme su iššūkiais renkant tėvų ir laikinų globėjų, susiduriančių su migracija, psichologinę grupę, o vėliau – ir seminarų ciklą. Tėvams ir laikiniems globėjams migracijos tema yra pakankamai skaudi, jiems sunku pripažinti, jog atsiranda sunkumų dėl šeimos gyvenimo atskirai, ir kreiptis grupinės psichologinės pagalbos. Dėl šių priežasčių lengviau kreipiamasi dėl individualių konsultacijų, kur asmuo savo

išgyvenimais dalijasi tik su konsultantu, ar teiraujasi apie bendresnio pobūdžio tėvystės įgūdžių ugdymo grupes, kur pagrindinis dėmesys nėra sunkumai, šeimos patiriami gyvenant atskirai“, - apie iššūkius kalbėjo paprojekčio vadovė, psichologė Lina Gervinskaitė-Paulaitienė.

Pasak daugelio užsienio šalių tyrėjų, tėvų emigraciją patyrusiems vaikams padažnėja psichinės sveikatos problemų, jie dažniau nei kiti jų vienmečiai išgyvena depresiją, vienišumą, yra linkę prasčiau save vertinti. Be to, 25 proc. vaikų sumažėja mokymosi pažangumas, pablogėja santykiai su bendraamžiais, pradedama vėluoti į pamokas.

Atotolio šeimų centras siekia sumažinti neigiamas psichologines migracijos pasekmes šeimoms ir ypač vaikams bei sustiprinti visuomenės narių atsparumą ir iniciatyvumą, kuriant stiprią pilietinę visuomenę. Labai svarbu, kad projekto metu užmezgtas bendradarbiavimas su Vilniaus miesto savivaldybės Vaikų teisių apsaugos skyriumi, kuris tęsiasi ir dabar. Pasibaigus projektui, skyriaus darbuotojai kaip vieną iš psichologinių paslaugų teikėjų rekomenduoja „GEBU“ tiek individualioms psichologinėms konsultacijoms, tiek grupiniams užsiėmimams.

„Atsižvelgdami į paprojekčio metu vykdytus iššūkius ir daugiausiai susidomėjimo sulaukusias paslaugas, tolesnėse veiklose daug dėmesio skiriame tėvystės įgūdžių stiprinimo gru-

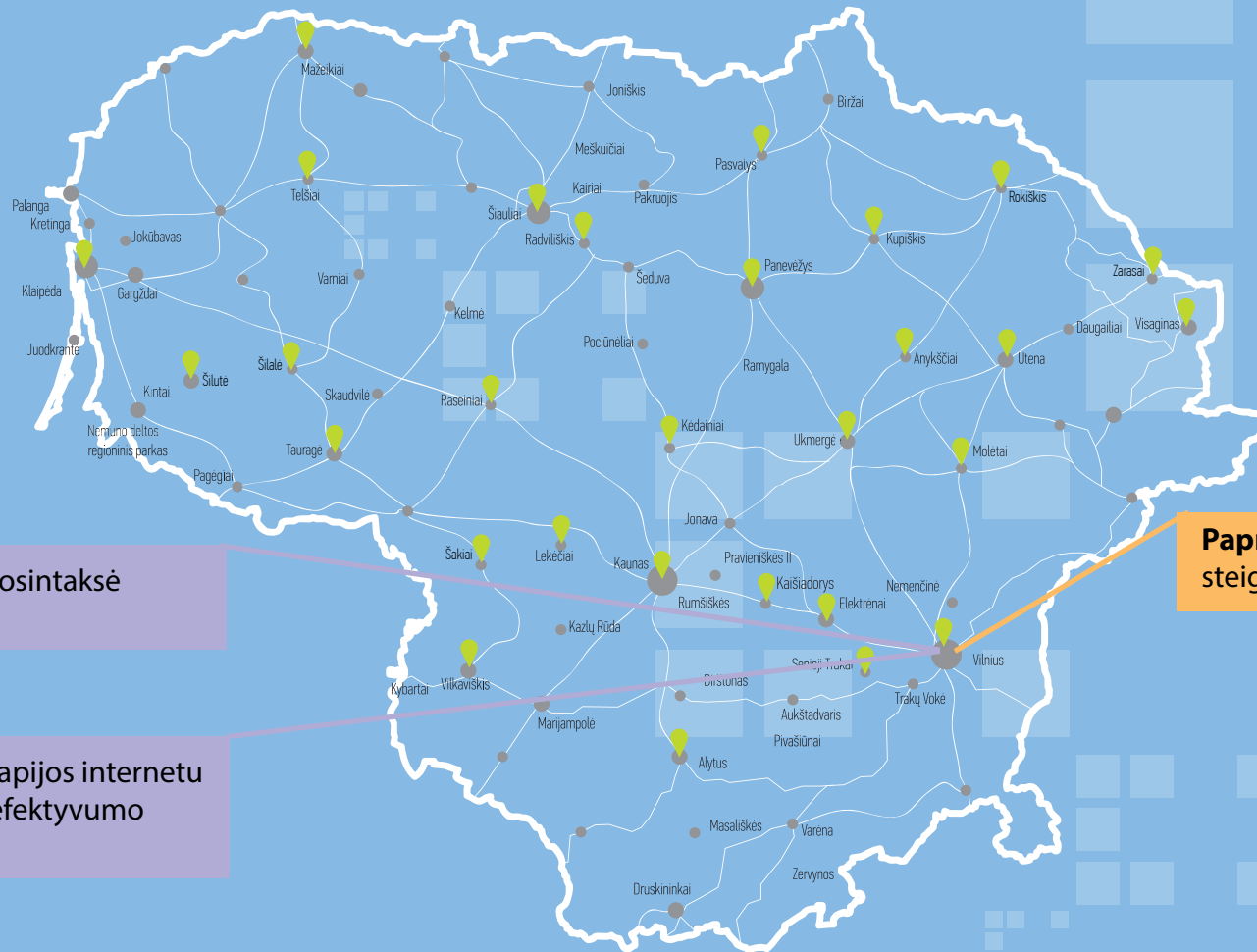
pėms, individualioms konsultacijoms. Šiuo metu rengiamės vykdyti ir vykdome projektus, kuriuose organizuojame atskiras pozityvios tėvystės įgūdžių ugdymo grupes skirtingo amžiaus vaikų turintiems tėvams (nuo kūdikių iki paauglių), streso įveikos, konfliktų sprendimo, pykčio valdymo seminarus“, - apie paprojekčio naudą kalbėjo psichologė.

Projekto metu buvo sulaukta net 62 susidomėjusių savanorių, iš kurių buvo pasirinkti 7 žmonės. Jie dalyvavo specialiai jiems surengtuose mokymuose, aktyviai prisidėjo prie projekto veiklų, vedė vaikų socialinių-emocinių įgūdžių ugdymo grupes.

Paprojekčiui 2013 m. sausio - 2014 m. sausio mėn. laikotarpiu įgyvendinti buvo skirta 48.837,01 eurai. Centre vyksta individualus ir grupinis vaikų ir suaugusiųjų konsultavimas, socialinių ir emocinių kompetencijų bei pozityvios tėvystės įgūdžių ugdymas, organizuojami edukaciniai renginiai.

Jūratė Vlaščenkienė
Tarptautinės finansinės paramos koordinavimo skyriaus vedėjo pavaduotoja
Tel.: 8 5 239 02 93
El. paštas: jurate.vlascenkienė@finmin.lt

Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programos projektų žemėlapis

Projektas „Baltų kalbų morfosintaksė erdvės ir laiko aspektu“

Projektas „Psichologinės terapijos internetu onkologiniams pacientams efektyvumo tyrimas“

Paprojektis „Atotolio šeimų centro steigimas ir veiklos plėtra“

LIETUVOS IR ŠVEICARIJOS
BENDRADARBIAVIMO PROGRAMA

Šveicarijos parama - tikriems ir tikslingiems darbams